

dre Forhold ikke ret betyde Noget, før man ser, hvad der menes dermed, men som under de daværende Forhold aldeles ikke havde sin Plads eller kunde faae den. I saa Henseende vilde det være urimeligt at gaa ind paa en Debat her i Salen med det ærede Medlem, med hvem jeg sandelig aldrig skal indlade mig i Debat. Der var ogsaa den Gang en Repræsentation tilstede, som vel ikke lalte Mange af de herværende Medlemmer, men som fuldt kunde staa ved Siden af den her tilstedeværende Forsamling baade med Hensyn til Dygtighed og med Hensyn til Fredslandsfærlighed. Der var ikke blot denne Repræsentation, men der var tillige et Folk, som tog levende Del i Sagen, og jeg tør sige uden at blive modsigt, at der ikke her i Landet har eksisteret nogen Regjering, der har haft saa stor Tilslutning baade i Repræsentationen og i Folket, som den daværende. Der foreligger fuldstændig klare Vidnesbyrd om, i hvilken Grad den Politik, der da fulgtes af Regjeringen, blev billigt af Folket. Naar man nu vil sige, at der saa kom Ulykker, og naar man endog saa tillader sig at udtale, hvad jeg allerede finder højer til det, som det neppe kan anses for rigtigt at fremkomme med her i Salen, at Regjeringen eller enkelte Mand i denne vare Skyld i disse Ulykker, viser det ogsaa en høist besynderlig Opfattelse af den hele Tildragelse. Jeg vil ikke tale om at hele den Vidskabshed, som tilfaldt den Regjering, jeg da havde den Ære at staa i Spidsen for, faldt i et Lidsrum, som saa efter Afgjørelserne i 1851 og 52 — der er dog vel Nogle her i Salen, som vide, hvortil jeg herved sigter, nemlig til Depecheudvekslingen med Tydsland, i det nævnte Aar — altsaa efter at hele den Stilling var stablet som igjen frembragte Forsatningerne for Hertugdømmerne og Forsatningen af 1852 for Danmark. Denne Stilling vil man dog ikke behreide den Regjering, som indtraadte i 1854, og heller ikke vil man kunne behreide den Regjering, som gik af i 1863, hvad der ligger efter den Tid eller Alt, hvad der staaer i Forbindelse med Londonkonferencen. Man bør betragte, hvorledes den Situation var, hvorunder denne Regjering maatte virke. Naar man dernæst siger, at Ulykken alligevel kom, har man overmaade nemt ved at udtale Skyld, der hvor der er traadt Ulykke til. Enhver der vil komme nogenlunde billig og det gjør man dog efterhaanden temmelig almindelig overalt, vil indvømme, at særlige og uventede Ulykker traadte til. Det vil erkjendes, at i Frederik den Syvendes Død paa det Tidspunkt var en stor, ja en operødentlig stor Ulykke for Landet, og det vil ligeledes erkjendes, at den Stilling, som fra andre Magters Side blev indtagen, var en saadan, som man ikke kunde have ventet vilde blive indtagen. Man kan ogsaa med fuldkommen Sikkerhed sige, at alle disse Magter nu før deres egen Skyld dybt og indberligt have fortrudt, at de ikke traadte op, da Striden var i

Danmark. Det er denne Slags Betragtninger, som man vel kunde forlange maatte anstilles, naar man vil komme med en alvorlig og sandhedsfærlig Fremstilling af den hele Situation, hvori man dengang befandt sig, og ikke blot vil finde Tilfredsstillelse i at vælte sig ind paa Nogen, man nu betragter som sin afgjorte Modstander (Bifald fra Tilhørerpladsen). Fremfor Alt fremkom der fra den ærede Rigsdagsmand en Ytring, jeg ligefrem vil stemple som utilbørlig, og som jeg vil antage Formanden har overhørt, nemlig den Ytring, at den samme Mand — derved sigtede til mig — bagefter havde benyttet Landets Ulfes for at indskrænke dets Frihed. Den Slags Ytringer kan jeg ikke taale blive sagte, uden fra min Side at møde dem med en alvorlig og bestemt Protest, idet jeg afsjer dem med dybtfølt Foragt (Bifald fra Tilhørerpladsen).

Formanden. Jeg maa afbyrde den ærede Minister for her at indskyde en Bemærkning. Naar jeg ikke har paatalt de Ytringer, der kom fra en foregaaende Taler, da er det ikke, fordi jeg har overhørt Noget, men fordi det kun er mit Hverv at værges Minister saavel som Medlemmer imod Angrebenees Nat og Form, men ikke imod deres Sagt; derimod maa den ærede Minister selv værges sig. Og naar den ærede Minister vil paatalde Formen af Angreb, der ere rettede imod ham, burde han allernæst vogte sig for at bruge Udtryk, der haardere end Noget, jeg har hørt under denne Forhandling, overtræde Grændserne af det, der er tilstedeligt.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Tillader den ærede Formand, at jeg gjør opmærksom paa, at det ikke var imod Formen, men imod Indholdet, at min Protest var rettet. Jeg tror dernæst, at den Mand, som har staaet i Spidsen for Regjeringen under mange og vanskelige Tider, og som har haft det Hverv at afbyrde de haarde og tunge Pligter, som dengang paahvilede ham, vel turde være berettiget til at fordrøe en nogen anden Omtale end den, der fremkom fra den ærede Rigsdagsmands Side. Og det gjalden ikke blot om Ministeren personlig, men det gjalden efter min Mening ogsaa med fuld Frie, naar den samme Rigsdagsmand tillod sig at udtale, at denne Regjering havde beføllet Slesvig med sætte og udygtige Embedsmænd, og at det var dem, man nu maatte træffes med her i Landet. Det er en hel Klasse af Embedsmænd, hvoriblandt findes de hæderligste og dygtigste Mand, som man skal vise Taknemlighed for, hvad de have offret, og som man ikke, fordi man er deres Modstander, skal omtale paa denne Maade i det danske Folkething.